

Observera att en omfattande sanering av bur och omgivningen krävs för att behandlingen ska bli lyckad!

Förebyggande åtgärder

- **God hygien:** Detta är den viktigaste åtgärden för att undvika problem. Djur-täta, fuktiga och smutsiga förhållanden gynnar parasiten. Ju mer avföring desto mer parasiter finns i omgivningen och risken ökar då för att sjukdom ska uppstå.
- **Beteshygien:** Flytta eventuella betesburar regelbundet. Undvik framförallt att ungar betar på samma yta där det tidigare gått kaniner. Tänk på att occystorna kan övervintra på betet. Om permanenta hägn används är det lämpligt att regelbundet avlägsna avföring.
- **Undvik stressande faktorer:** Stress har en negativ inverkan på immunförsvaret. Håll kaninerna i en lämplig och lugn miljö. Undvik onödiga transporter och omgrupperingar.
- **Undvik onödiga nyinköp och nära kontakt med andra besättningar:** Parasiten kan förekomma även i kaningårdar som inte har problem med sjukdom. Det kan exempelvis orsaka problem om infekterade kaniner introduceras i en annan besättning som saknar immunitet. Byt alltid skor och kläder samt tvätta händerna när du besökt en främmande kaninbesättning. Tänk även på betesytor och liknande som kaninerna kan komma i kontakt med.
- **Isolera nyinköp:** Håll alltid nyinköpta djur i frivillig isolering (karantän) från de egna kaninerna i kaningården ett par veckor. Stress och nedsatt immunför-svar i samband med flytt och transport kan trigga igång ett insjuknande.
- **Följ Föreningen Gotlandskaninens Riktlinjer för att motverka spridning av sjukdomar:** Sälj eller köp inte djur som uppvisar sjukdom eller som kommer från en besättning som uppvisar nedsatt vitalitet eller haft sjukdomsfall den senaste tiden. Obducera sjuka/döda kaniner.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Föreningen Gotlandskaninen, version juni 2023

Koccidios

Föreningen Gotlandskaninens råd vid förekomst av koccidios i genbanksbesättningar

Koccidier och koccidios är tyvärr inte helt ovanligt ute bland kaninbesättningar. Det är en sjukdom orsakad av ett parasitangrepp. Parasiten kan orsaka stora problem med försämrad tillväxt eller akut och hög dödlighet. I vissa fall orsakar dock parasiten inte sjukdom alls. Denna broschyr innehåller råd och rekommendationer och riktar sig till kaninhållare som har problem med koccidios.

Koccidier och koccidios

Koccidier är en encellig inälvsparasit (protozo) som kan angripa många olika djurarter. Koccidierna är dock artspecifika och smittar inte mellan arter. Parasiten kan ge upphov till sjukdomen koccidios.

I dagsläget finns ett tiotal kända koccidie-arter som infekterar kanin. Endast en art angriper gallgångar/lever, resterande parasiterar tarmkanalen. De olika arterna kan orsaka olika grad av sjukdom. Vissa ger inga symtom medan andra ger allvarliga symtom och hög dödlighet. Detta gör att förekomst av parasiten inte behöver innebära sjukdomen koccidios. Erfarenhet visar att sjukdomsförekomst även påverkas av väder och klimat. Vid regniga och blöta perioder tycks utbrott vara vanligare.

Sjukdomen är framförallt ett stort problem hos ungar runt avvänjning. Den kritiska tiden varar tills att djuret är omkring tre månader gammalt. Symptom som kan ses är försämrad tillväxt, nedsatt aptit, slöhet, snabb avmagring, diarré och dödsfall. Tarmarna sväller upp till följd av onormala jäsningsprocesser och sjukdomen kan därför i en del fall förväxlas med trumsjuka. Om lever är angripen kan gulvita knutor ses vid obduktion. Ofta uppvisar de vuxna inga eller mycket milda symptom. Detta beror på att de vuxna djuren har utvecklat immunitet mot parasiten.

Infekterade djur utsöndrar omogna oocystor ("koccidie-ägg") via avföringen. Dessa behöver mogna i omgivningen för att bli infektdugliga vilket tar cirka 1-4 dagar beroende på exempelvis temperatur och fuktighet. När de har mognat kan de infektera nya djur som får i sig dem via munnen, exempelvis genom att äta nedsmittad föda. Eftersom oocystorna behöver mogna betyder det att kaniner inte kan återinfektera sig själva när de äter sin blindtarmsavföring direkt från anus.

Sjukdomsförloppet påverkas av hur mycket parasiter kaninen har fått i sig. Allvarligare symptom ses om infektdosen är hög. Andra infektioner i tarmkanalen kan också göra att symtomen blir kraftigare.

När ska jag misstänka koccidios?

En eller flera av följande punkter kan tyda på koccidios:

- Generell dålig tillväxt hos ungar/ungdjur
- Djur som är apatiska, äter dålig och har diarré
- Snabb avmagring samtidigt med skarpt utstickande ryggrad och höftben
- Uppsvälld buk
- Onormal törst
- Hög ungdjursdödlighet (med eller utan föregående symtom)
- Tjocka gallgångar och gulvita knutor på levern vid slakt

Rekommendationer vid misstänkt smitta i kaningården

Diagnos bör konfirmeras genom träckprov eller obduktion.

- Träckprov: Parasitundersökning av träck kan påvisa oocystor. Exempelvis ”kolla masken” (går att köpa på apoteket) eller skicka prov direkt till SVA. Samlingsprov kan tas från djur som går tillsammans.
- Obduktion: Har man en ökad dödlighet bör man skicka djur på obduktion till SVA för att utreda orsaken. Det finns andra sjukdomar som också kan ge liknande symtom.

Rutin för insändande till SVA, för aktuell info: <https://www.sva.se/vi-erbjuder/skicka-in-prover-och-djurkroppar/skicka-djurkropp-till-sva/>. När du får fakturan från SVA betalar du den. Sänd sedan kopia på obduktionsprotokollet samt underlag för dina utlägg till Föreningen Gotlandskaninens kassör. Ange något konto dit du vill att vi sänder pengarna. Föreningen ersätter normalt halva kostnaden.

Undvik smittspridning

Sälj inga kaniner från besättningen, inte heller djur som till synes är friska. Om djur nyligen sålts bör de nya ägarna kontaktas. Undvik att köpa in nya djur innan sanering av gården är utförd.

Rekommendationer vid konstaterad smitta

Har man problem med koccidios i sin besättning behöver man behandla djuren och sanera kaningården. Samtliga sjuka kaniner och de som är i kontakt med dessa bör behandlas. För att minska parasitutsöndringen och underlätta saneringsarbetet rekommenderar vi att avliva kraftigt påverkade djur samt tidigarelägga eventuell planerad slakt. Sjuka ungar kan, trots behandling, få störd tillväxt och svårt att återhämta sig. Om man som genbanksinnehavare inte vill behandla medicinskt kan man istället överväga att slakta ut samtliga drabbade djur. Sanering av miljön behöver dock utföras likafullt.

Sanering av kaningård/rengöring och desinfektion

Oocystorna är mycket tåliga, de kan överleva i månader eller år i djurens omgivning (även i damm och liknande). De är motståndskraftiga mot vanliga desinfektionsmedel och kan övervintra på betet. Oocystorna trivs dock inte lika bra i kyla. Direkt solljus, torka och uppvärmning (55-60 grader) dödar dem.

Burar

- *Mekanisk rengöring:* Städa noggrant ur burarna. Det är viktigt att få bort allt strö och smuts för att desinfektionen ska komma åt.
- *Desinfektion:* Blanda 1,5 dl kaustiksoda i 10 liter hett vatten och spruta i burarna. Låt verka i 10 min och tvätta därefter ur noggrant. **Varning!** Lösningen är frätande. Använd alltid skyddsutrustning som handskar, munskydd och skyddsglasögon.
- Upphettning genom ångtvätt eller bränning av burarna är ett alternativ till kemisk desinfektion med kaustiksoda.
- Stalosan eller kalk i burar dödar inte oocystorna men gör miljön ogästvänlig och tros förlänga tiden innan oocystorna blir infektiösa.

Burarna ska bli helt torra och därefter helst stå tomma i ett par dagar innan kaniner sätts in igen.

Rengör och desinficera även redskap, matskålar, bolådor, transportburar och andra tillbehör som kan vara nedsmittade. Mindre föremål kan kokas.

Bete

Bete och permanenta hagar är svåra att sanera. Om man har möjlighet är det bästa alternativet att flytta till nya beten där inga kaniner tidigare gått. Andra alternativ som finns är att bränna av markytan eller att gräva bort det översta ytskiktet.

Behandling

Det finns olika sätt att medicinskt behandla infekterade djur. Nedan är de två vanligaste preparaten och exempel på dosering (andra varianter kan förekomma). Dessa är receptbelagda och kontakt med veterinär krävs. Bägge preparaten har slaktarens. Fråga din veterinär vad som gäller för det preparat du får utskrivet.

- **Bactrim** (Trimisulfa): En typ av antibiotika. 30 mg/kg två gånger per dag i tio dagar. Ges i munnen.
- **Baycox** (Toltrazuril): 2,5 – 5 mg/kg en gång dagligen under två dagar. Upprepa efter fem dagar. Ges i munnen.